

ELS TOMÀQUETS

Tot un món de diversitat

L'hortalissa que coneixem amb el nom de tomàquet (tomaca, tomata, tomàtic o tomàtiga) és el fruit de la tomaquera, anomenada científicament *Lycopersicon sculentum* L., de la família de les Solanàcies, en la qual s'inclouen conegudes plantes alimentàries, com ara el pebrot o la patata, d'altres tòxiques, com el tabac i la mandràgora, o bé medicinals, com ara el jusquià i la belladona. En aquest fruit de la tomaquera, trobem una gran diversitat de formes (globoses, deprimides, piriformes o ovoïdees), superfícies (llises o solcades), de colors (vermells, verds o grocs) i de pes (de pocs mg fins a mig kg). Aquesta gran diversitat (tomàquets Raf, de Montserrat, de cirera, de la pometa, de ramell, de pera, etc.) es correspon amb una gran versatilitat a la cuina, que els converteixen en un dels emblemes de la cuina mediterrània.

Aquesta hortalissa va venir d'ultramar a Europa la primera meitat del s. XVI, i cal situar els seus centres d'origen al Perú i a Mèxic. La gran expansió europea va tenir lloc durant la primera meitat del s. XIX, després de superar una llegenda negra, i actualment el seu conreu s'estén a totes les regions temperades i tropicals i comprèn nombroses varietats. Carles Benedí.

EL LICOPÈ

I el potencial antioxidant en el organisme

Una adequada nutrició és l'ingredient clau per un estil de vida saludable i una bona qualitat de vida. El tomàquet o qualsevol dels seus derivats (salsa, suc, pasta, etc...) contenen components beneficiosos per l'organisme. Podem dir que el tomàquet nutricionalment és un producte ric en vitamines i minerals, fibres i aigua. Podem dir que és un aliment "naturalment" baix en calories, baix en greix i no conté ni greixos saturats, ni colesterol. En canvi és ric en ingredients funcionals, com són les vitamines, entre elles destacarem la vitamina A i la vitamina C, però també destacar la presència de potassi, que juntament amb la baixa aportació de sodi, el fan molt adequat per el tractament de la hipertensió, sempre i quan no s'afegeixi sal, com pot ser el cas de les salses i els suc. Cal destacar la presència de un component de la fracció grassa que és el licopè. El licopè és un component que tan sols es troba en el tomàquet i en una petita proporció a la síndria. Forma part dels pigments anomenats carotenoides, que en general donen color a les fruites i als vegetals, així el licopè és el compost que dona color al tomàquet i a la síndria. L'organisme humà no produeix licopè i quan li cal l'obté de la alimentació. El tomàquet pot contribuir a cobrir en un 85% les necessitats de licopè. El licopè està relacionat amb el potencial antioxidant de l'organisme. A través de mecanismes relacionats amb el poder antioxidant actua envers diferents malalties cròniques, especialment, les cardiovasculars i disminuint el risc d'aparició d'alguns càncers, com és el de pròstata. Curiosament, el licopè està més disponible pel cos humà quan ha estat sotmès a algun tipus de tractament tèrmic. Magda Rafeques

EL TOMÀQUET

Nascut per democratitzar la cuina

Aquest exquisit fruit de l'horta estiuenc tan quotidià però a l'hora envoltat de històries, llegendes i polèmiques. Per tot això felicitem als de Sant Vicenç de Montalt per la bona pensada de fer la 1ª Fira del Tomàquet, Xarxa Catalana Biodiversitat Agrícola i "Red de Semillas", Pep Salsetes

Organitza:

Ajuntament de Sant Vicenç de Montalt
Àrea de Medi Ambient

Col.laboradors:

Generalitat
de Catalunya

Diputació
de Barcelona
xarxa de municipis
Àrea de Medi Ambient

Ajuntament
de Santa Susanna

SELMAR

CABRILS

Restaurants participants:

Cal Gras
Bar Can Rin
Bar Club de Tennis Montcabré
La Concordia
La Mossegada
Spla
Xaret
Xeftis
L'Hort de les Monges
L'Hostal de la Plaça
Hotel Cabrils
Aperitiu La Bodega
Entrepans L'Estanc Vell
El Soterrani

CALDES D'ESTRAC I SANT VICENÇ DE MONTALT

Restaurants participants:

Can Suñé
El Taller
Hotel Jet
Pensió Kalima
Xiringuito Marcel·lí
Marola
Bar Panoràmix
Sa i Bo
Trattoria Kim's
Boramar
El Jardí
Montaltmar
Fonda Manau

Els dibuixos d'aquest fulletó han sigut realitzats per:
Fernando García Brota, Zoe, Júlia, Yaiza i Xavi V.

1ª FIRA DEL TOMÀQUET ECOLÒGIC

I DE LES VARIETATS ANTIGUES

Vine a Sant Vicenç de Montalt
Centre Cívic El Gorg
Del 18 al 24 de Juliol de 2005

La biodiversitat
és cultura,
aquest any menjarem tomàquets
com els d'abans...

LA FIRA DEL TOMÀQUET ECOLÒGIC

I DE LES VARIETATS ANTIGUES

Centre Cívic El Gorg

DILLUNS 18

17,00 Inauguració de la 1a Fira del Tomàquet
Amb la presència d'autoritats

17,30 Taula rodona
El tomàquet del camp a la cuina

Ponents: J. M. Martín, cap de cuina del Restaurant el Nou-cents, Rosa Nonell, cap de cuina del Racó del Navegant, Eduard Saavedra, cap de cuina del Hostal de la Plaça, Miquel Sánchez cap de cuina de L'Esguard, Anna Maria propietària de Can Figueres

Degustació de tomàquets de Fruits Guzmán, S.A. i conclusions

Moderador: Pep Quintana

DIMARTS 19

11,00 Activitats per als menuts
Tallers de cuina del tomàquet
Amb els nens del casal d'estiu, escola Sant Jordi

Plats per menjar, per Nadina Pérez
Tomàquets farcits, pa amb tomàquet, amanides

Taller per a fer caixes niu amb la col·laboració de l'Escola de Natura del Corredor

Animació a càrrec de Roger Canals

DIMECRES 20

19,00 Xerrada
Una experiència recent, l'hort comunitari,
Explicació i festa amb tots els participants
Santi Soto "El vergel de las hadas"

DINJOS 21

18,00 Ponència
El tomàquet: tot un mon de diversitat

Carles Benedí, professor de Botànica. Vicedegà de la Facultat de Farmàcia, Universitat de Barcelona

19,00 Ponència
El tomàquet una font inesgotable de salut

Magda Rafeques, professora titular de Nutrició i Bromatologia, Facultat de Farmàcia, Universitat de Barcelona

Recepció de tots el tomàquets participants del "millor tomàquet" d'arreu del país

DIVENDRES 22

18,00 Xerrada
La cuina del tomàquet
"En temps de tomàquet tothom és bon cuiner/a"
Antonio Salsete, frare cuiner s. XVII-XVIII

A càrrec de Pep Salsetes d'ofici coquesa, s. XX-XXI
Amb la participació de Isabel Lugo, escola d'hostaleria el Ceet, i Pep Quintana

Degustació coca amb tomàquet...

19,30 Xerrada
Centre de conservació de la biodiversitat agrícola
Debat sobre el treball realitzat, propostes de futur, problemes de la legislació sobre la inscripció al registre de varietats, la seva conservació, ús de varietats tradicionals en l'agricultura ecològica, etc
Presentació de la xarxa catalana biodiversitat agrícola i "red de semillas, resembrando e intercanbiando"

Ponent: Ester Casas
Amics de l'escola agrària de Manresa

DISSABTE 23

10,00 Taller
la cuina del tomàquet (cal inscripció)
També cuines solars, melmelades i conserves
A càrrec de Pep Salsetes

12,00 Bibliogimcana
Coneixerem els autors del dibuix del tomàquet de la Fira
Animació a càrrec de Roger Canals

18,00 Fira
Degustació i venda

19,00 Xerrades
Diferents experiències en conservació de la biodiversitat
Montnegre, Rincon de Ademuz, Andalusia, França

El rincón de la biodiversidad, Nacho Landerer

El vergel de las hadas, Santi Soto

Red andaluza de semillas, Juanma González

Kokopelli, Jean Marc Guillet

Exposició, i tast de varietats d'arreu
Exposició dibuixos del tomàquet

DIUMENGE 24

10,00 Visita
Centre d'experimentació agrícola de Santa Susanna
(places limitades, cal confirmar)

Producció del Macrolophus
Experimentació en varietats i tècniques de cultiu
Jordi Ariño, Federació Selmar
Àrea de Medi Ambient Aj. Santa Susanna

18,00 Fira
Degustació i venda
Concurs plats amb tomàquet

19,00 Taula rodona i conclusions
El/s millor/s tomàquet/s

20,00 Cloenda
1a Fira del Tomàquet Ecològic
i de les varietats antigues

